

Obec: Most – ÚAPP, v.v.i.	Pověřeně něsto: Most	Městská památková rezervace nebo zóna: - - -
Objekt: Archeologické výzkumy – kontrola zpracování za rok 2014		Rejstříkové číslo: Sb. materiál
Dohlídku provedl: PhDr. Petr Novák, CSc.		Dne: 11.12.2014
Rozsah kontrolovaných prací podle příslušného rozhodnutí: Kontrola technického a odborného zpracování archeologických výzkumů ve smyslu rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje veřejné výzkumné instituce ÚAPP, v.v.i. v letech 2010 – 2014 (za rok 2014)		

Kontrola se zaměřila na posouzení věcného naplnění hlavních úkolů instituce za rok 2014 na základě předložené dokumentace k jednotlivým záchranným výzkumům, především se klade důraz na výpovědní hodnotu nálezových zpráv. Dále se sledoval dlouhodobý trend v aplikaci moderních technologií ve smyslu dlouhodobého koncepčního rozvoje instituce, jako i na publikační výsledky.

Nálezové zprávy z trasy plynovodu Gazela s výjimkou lokality Údlice, okr. Chomutov, která bude dokončena do konce roku (chybí tisky terénních situací), jsou kompletně dokončené, včetně výběru výraznějších nálezů. Ke kontrole předložila organizace tyto nálezové zprávy: Přívlaky, okr. Louny – na lokalitě zjištěny žárové hroby z mladší doby bronzové (kultura knovízská) a polozemnice z mladší doby železné (latén); Stranná, okr. Chomutov – sídliště z mladší doby bronzové (kultura knovízská), pohřebiště z pozdní doby kamenné (s ohledem na charakter nálezů obtížně datované) a hrob ze starší doby bronzové (kultura únětická); Očihov, okr. Louny – halštatské a laténské sídliště (starší a mladší doba železná). Z jednoho objektu pochází velmi zajímavé bronzové kování a mimořádně zajímavý soubor skleněných korálů; Malměřice, okr. Louny – sídliště z mladší doby bronzové (kultura knovízská) a starší doby železné (halštat); Liběšovice, okr. Louny – v katastru obce zkoumané dvě lokality. Na jedné lokalitě zjištěny pozůstatky pravěkého sídliště (charakter nálezů nedovoluje přesnější datování). Na druhé lokalitě objeveny pozůstatky sídliště z mladší doby bronzové (kultura knovízská) s pohozenými lidskými kostrami v sídlištních jámách, současně objevena část pohřebiště, rovněž z mladší doby bronzové; Hora sv. Kateřiny, okr. Most – prozkoumaná část středověkého sídliště a zdokumentovaná zaniklá komunikace; Brandov, okr. Most – zkoumané pozůstatky středověkého a novověkého osídlení; Malý Háj, okr. Most – v katastru obce zjištěné doklady o těžbě nerostů (přesněji nedatované). Trasa plynovodu Gazela poskytla mimořádně hodnotný řez napříč krajem, který ukazuje na bohaté pravěké osídlení mírně zvlněné pahorkatiny v okresech Louny a Chomutov, a to zejména v mladší době bronzové. Na trase v Krušných horách se nacházely především pozůstatky středověkých osad, které souvisely s těžbou nerostů. Mimo trasu plynovodu Gazela proběhla řada menších záchranných akcí. Při stavbě cyklostezky na dominantní polohu Rubín u Podbořan došlo k přeřezání valu pravěkého až časně historického opevnění. Opevněnou osadu zkoumali amatérští archeologové již v 19. stol. a řada nálezů se dnes nachází v muzeích. Mezi pozoruhodné nálezy z této lokality patří bronzové zoomorfni kování avarského typu, které je zde vůbec nejzápadnějším nálezem ve střední Evropě. Přímo v Podbořanech, okr. Louny proběhl záchranný výzkum při rekonstrukci kanalizace. Ve výkopech se nacházely pozůstatky

středověkého osídlení. Středověké osídlení bylo zjištěné i v katastru obce Vysoká, okr. Chomutov při pokládce nového kabelu. Při stavbě plynovodu v katastru obce Čížkovice, okr. Litoměřice došlo k narušení polykulturního sídliště z období mladší doby kamenné (kultura lineární a vypíchaná) a z mladší doby bronzové (kultura knovízská). Poslední kompletní nálezořá zpráva popisuje pohřebiště ze starší doby bronzové (15 hrobů) a sídliště ze starší doby bronzové (kultura únětická) nalezené při zemních pracích v Lovosicích – Holoubkově, okr. Litoměřice. Další výzkumné aktivity věnovali pracovníci ÚAPP postupnému výzkumu hradů, a to jak v Ústeckém kraji, tak i souvisejících lokalit pro doplnění celkového obrazu pevnostní soustavy v období husitských válek. Některé hrady budované husity bezprostředně po porážce zanikly a jsou mimořádně vzácné, neboť obsahují velmi přesně datovatelné předměty. Hrady jsou zpracovávány kompletně, včetně archivních rešerší a jejich interpretace. Takto byly zpracovány v roce 2014 hrady Oltářík, Ostrý a Nový Žeberk.

Organizace se zapojila do rozsáhlého projektu ArcheoMontan, kde úzce spolupracuje na kompletním průzkumu těžby nerostných surovin v Krušných horách s Landesamt für Archéologie, Dresden. Odborníci z ÚAPP zkoumají českou stranu Krušných hor a výsledky publikují spolu s německými kolegy. Průřez dosavadními výsledky výzkumů představuje výstava v Jáchymově. K nedestruktivnímu průzkumu jsou používány nejnovější metody laserového skenování terénu, které odkryje případná důlní díla nebo stopy zaniklého osídlení i ve zcela zalesněném terénu. Tato práce souvisí s nákupem nového software na 3D modelaci terénu.

Uvedené výzkumné aktivity se promítaly do článků v různých časopisech a ve vydání dvou sborníků. Obsáhlý sborník je věnovaný již zmíněnému ArcheoMontanu byl vydán v Drážďanech ve spolupráci s ÚAPP a druhý neméně významný z 5. mezinárodního sklářského sympozia vydala samotná organizace. Do dne kontroly vyšlo osmnáct odborných statí pracovníků ústavu (podle specializace), věnovaných problémům pravěku a středověku od mladší doby kamenné a starší doby železné po novověk. Je skutečně nesmírně obtížné hodnotit některý příspěvek jako významnější, protože všechny tvoří součásti stále dokonaleji patrné mozaiky pravěku a středověku Ústeckého kraje.

K popularizaci oboru připravují pracovníci i výstavy. Již byla zmíněna výstava z výsledků ArcheoMontan v Jáchymově, výsledky výzkumu hradů prezentuje výstava na Jezeří a další výstava je v současnosti na zámku v Děčíně a počítá se převozem do Pirny.

Koordinaci archeologických zásahů většího rozsahu zajišťuje komise, ve které jsou zastoupeni všichni archeologové v kraji. Podle zápisů se v tomto roce komise sešla dvakrát.

Centrální evidence nálezových zpráv v Archeologickém ústavu ČAV v.v.i. v Praze již není schopná deponovat nálezové zprávy v papírové podobě a dává se přednost digitalizovaným dokumentům. Proto přistoupil ÚAPP k digitalizaci nálezových zpráv a nyní je u písmene „M“. Předpoklad dokončení všech nálezových zpráv z archivu je přibližně rok 2019. Skenování dokumentů vykonává technická síla v době, kdy není na výzkumu nebo nepracuje na zpracování nálezů. Nutno konstatovat, že volného času není mnoho.

Nové technické vybavení instituce je na tento rok plánované částkou 260,- tis. Kč. Z této částky byl pořízen již zmíněný program, umožňující zpracování 3D modelací terénu v souvislosti se skenováním Krušných hor. Protože výzkumy přinesly obrovské množství digitálních dokumentů, bylo rozšířeno úložiště o 18 TB. Na rychlost a objem dat bylo nutné zakoupit jednu novou kompletní výkonnou pracovní stanici. Při práci v prašném prostředí výzkumů mají fotoaparáty jen omezenou životnost a bylo proto nutné zakoupit dva nové přístroje Pentax. Celkově lze konstatovat, že pracovní aktivity Ústavu archeologické památkové péče, v.v.i. probíhaly v souladu s plánem hlavních úloh na rok 2014 a plně odpovídají dlouhodobému záměru koncepčního rozvoje organizace v letech 2010 – 2014.

V Lounech 15. prosince 2014

PhDr. Petr Novák, CSc.